

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.
Katedra obchodního práva
PF UK

Posudek k diplomové práci Jana Drábka na téma „Kmenový list jako předmět právních vztahů“

Rozsah práce: 51 tiskových stran
Datum odevzdání práce: 23. května 2019

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomant zvolil aktuální téma, jež nastolila teprve rekodifikace civilního práva, s nímž se tudíž v tuzemském odborném prostředí pojí stále nespočet nejasností a jen minimum judikatury. Je potřebné a užitečné je analyzovat a zpracovávat.

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody)

Téma lze hodnotit jako poměrně náročné. Dostupné odborné zdroje je zdaleka nevyčerpávají a ponechávají dost prostoru k vlastním úvahám a argumentům. Na náročnosti tématu přidává nezbytnost proniknout do souvislostí obecně civilněprávních (například z práva cenných papírů či z úpravy věcných práv), jež rovněž nejsou vždy bezezbytku doktrinárně či judikatorně vyjasněny.

3. Kritéria hodnocení práce

A. Splnění cíle práce

Diplomant si vytkl cíl provést hlubší zkoumání kmenových listů coby nového fenoménu tuzemského společenského práva, zvláště analyzovat otázky, jež označil za problematické. Dle mého učinil upřímný pokus jej naplnit, ve výsledku mu však zůstal mnohé dlužen. Viz zvláště níže k nedostatečné hloubce i preciznosti provedené analýzy.

B. Samostatnost při zpracování tématu

Autenticita předložené práce je evidentní. Nepochybuji o tom, že dílo je výsledkem diplomantovy samostatné práce.

C. Logická stavba práce

Struktura práce mám za přehledně i logicky vystavěnou. Oceňuji, že diplomant postupoval od obecnějších ke konkrétním otázkám, tj. nejprve pojednal o historických kořenech a komparativních zdrojích současné úpravy kmenových listů (kapitola 2), poté vysvětlil jejich právní povahu (kapitola 3), předpoklady vydání (kapitola 4), rozebral jednotlivé okruhy otázek týkající se převážně dispozice s nimi (kapitoly 5 až 8), aby učiněné závěry nakonec syntetizoval ve srovnání kmenových listů s akciemi (kapitola 9) a nastínění jejich hlavních výhod (kapitola 10). Zaznamenal jsem nicméně, že některým otázkám se diplomant věnuje opakovaně, například nejasnostem ohledně údaje o vydání kmenových listů při prvozápisu společnosti (na str. 20 a znovu na str. 39) či přípustnosti vyloučit dědění podílů vtělených do kmenového listu (na str. 17 a znovu na str. 35).

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

Diplomant předkládá slušný přehled použitých pramenů, přesto v něm postrádám některá díla, která bylo rovněž vhodné zohlednit, zejména časopisecká, a která se váží nejen ke kmenovým listům, ale případně i obecnějším otázkám, jež diplomant v práci analyzuje, například z již zmíněné oblasti věcných práv. Důslednější mohla být reflexe tuzemské judikatury, a to opět i k otázkám, jimiž se diplomant v práci zabýval. Z nedávné judikatury Nejvyššího soudu k osudu účasti akcionáře v akciové společnosti, prohlásí-li představenstvo za neplatné jeho akcie

nepředložené k výměně, by kupříkladu diplomant mohl nabýt pochybnost o správnosti svých závěrů k právním důsledkům téhož opatření ve vztahu k zneplatněným kmenovým listům v poměrech společnosti s ručením omezeným (str. 22 až 24). Podobně diplomant přehlédl nedávnou judikaturu k rozdílu mezi nabytím vlastnického práva k podílu a účinností této skutečnosti vůči společnosti (str. 31 a 32). Kdy se nabyvatel podílu stává společníkem a převodce toto postavení ztrácí? Přechodem vlastnického práva k podílu? Rovněž závěr o tom, že cenné papíry na řad nelze zastavit zápisem do rejstříku zástav (str. 47), bylo možné doložit literárně, resp. judikatorně. Ocením, doplní-li diplomant informace o této judikatuře a jejích dopadech na jeho závěry alespoň v průběhu ústní obhajoby. Zklamáním je pro mě nulová reflexe literatury zahraniční. Přitom diplomant sám připouští, že alespoň v některých zemích, s nimiž naši úpravu úvodem komparuje, vydání účastnických cenných papírů v tamní době naší společnosti s ručením omezeným připouštějí. Ostatně sám závěr o tom, že „kmenový list nebo jemu podobný institut ovšem ve většině odkazovaných zdrojů inspirace obsažen není“ (str. 7), by zasluhoval konkretizaci, nebo alespoň doložit odkazem na pramen, z něhož jej diplomant převzal. Diplomantova práce s poznámkovým aparátém je jinak (vyjma shora nastíněných výtek) slušná, a to i po formální stránce, i když na několika místech tento aparát diplomantovi slouží jako odkaziště na ustanovení právního předpisu, což nepokládám za ideální.

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubku diplomantovy analýzy nemám (vždy) za optimální. Mnohé pasáže ulpívají na povrchu a sklouzávají k základnímu popisu. Stručnost, s níž se diplomant vypořádal s některými otázkami, jde dokonce na vrub věcné přesnosti, ba správnosti jeho závěrů. V podrobnostech viz níže ad 4. U několika otázek diplomant prezentuje kategorická stanoviska, aniž si všímá, že v odborné literatuře byla publikována i odlišná. Viz například jeho jednoznačný závěr o tom, že podíl je v poměrech nového práva věci (str. 12). Mnohé otázky, jimž diplomant věnuje pozornost, jsou ve skutečnosti podstatně složitější a jejich řešení vyžaduje komplexnější rozbor, než nabízí diplomant. Tak například, pokud jde o nabytí cenného papíru na řad v dobré víře od nevlastníka (str. 37). Ve vztahu k němu přece nelze činit jediný závěr pro všechny případy, aniž diplomant odliší jednotlivé způsoby takového nabytí. Jiné nejasnosti, které by pozornost zasluhovaly, diplomant pomíjí zcela. Mohly by například s kmenovým listem přejít i jiné povinnosti společníka (viz na str. 11), zákonem výslovně nepředvídané, leč založené společenskou smlouvou (například se ve stanoveném rozsahu podílet na podnikání společnosti)? Co dobrovolně převzatý závazek k příplatku mimo základní kapitál? Třebaže se diplomant nevyhýbá formulaci vlastních názorů a argumentů, činí tak spíše zřídkka a opět ne vždy dost propracovaně. Někdy zůstává názor na řešení nastíněného problému dlužen zcela. Na str. 51 a 52 kupříkladu uvádí, že právní úprava společnosti s ručením omezeným nepřijímá pravidlo, které pro akciovou společnost plyne z § 265 odst. 3 ZOK. Jaké z toho dovozuje závěry? Mohl by platnost usnesení valné hromady napadat nabyvatel kmenového listu, kterému nebyla umožněna účast na jejím zasedání, protože společnosti neprokázal jeho nabytí (předložením kmenového listu)? Diplomantovy vlastní postoje také ne vždy vystihují podstatu věci. Domnívám se například, že důvody, pro něž praxe využívá kmenové listy, a výhody, které v nich spatřuje, jsou jiné. Rozhodně nepokládám za přesvědčivé, že je to zvýšení právní jistoty při dispozici s podíly do nich vtělenými (str. 32). Obávám se, že je to spíše naopak. Uvítám, jestliže se diplomant nad nastíněnými závěry a otázkami ještě zamyslí a svá stanoviska upřesní, respektive doplní alespoň v průběhu ústní obhajoby práce.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Formální úroveň práce mám za vyhovující.

G. Jazyková a stylistická úroveň

Práce vykazuje vysokou jazykovou, slohovou i stylistickou úroveň. Chyby a překlepy jsem v ní prakticky nezaznamenal.

4. Případná další vyjádření k práci

V práci jsem bohužel narazil na řadu věcných nepřesností, ba nesprávností. Na některé upozorňuji výše. Níže připojuji další. Není například pravdou, že zákon o obchodních korporacích stanoví „jen jednu podmínku vydání kmenového listu“ (str. 16), a sám diplomant to na jiných místech práce vyvrací. Nesouhlasím s názorem, že při prvozápisu bude nejprve nutné společnost zapsat do obchodního rejstříku s údajem, že kmenové listy nebyly vydány, teprve následně je vydat a poté přikročit ke změně zápisu (str. 20 a znovu str. 39). S Dr. Šukem jsme ostatně opačný názor i publikovali. Nerozumím, jak by mezi změnou společenské smlouvy a vydáním kmenového listu mohlo dojít ke změně vlastníka „kmenového listu“ (str. 21). Není pravdou, že nevydané akcie se převádějí jako akcie vydané (str. 22). Pochybuji o správnosti úvahy, že zákaz dematerializace kmenového listu nevylučuje jeho imobilizaci (str. 26 a násl.). Správný není závěr, že den převodu vlastnického práva je podstatný pro určení nároku na podíl na zisku či na účast na valné hromadě (str. 31), resp. že převodce není společníkem, uvedená práva mu tudíž nesvědčí, je-li stále zapsán v seznamu společníků (str. 32). Nesouhlasím s tvrzením (alespoň obecně formulovaným), že zatímco dřívější úprava presumovala dobrou víru poctivého nabyvatele, současné právo důkazní břemeno převrací (str. 37). Nepřesná je rovněž informace, že evidence skutečných majitelů zahrnuje údaje o „vlastnické struktuře“ zapisovaných společností (str. 41) či že vymezení „veřejné nabídky investičních cenných papírů“ obsahuje zákon o podnikání na kapitálovém trhu (str. 43). Problematické je diplomantovo tvrzení, že vlastník zastaveného kmenového listu se nemůže účastnit valné hromady, respektive „vykonávat žádná práva společníka“, neboť „nemá čím prokázat své vlastnické právo k podílu“ (str. 48). Přesná není ani informace o tom, že společnost plní ze zastaveného kmenového listu (vždy) rovnou zástavnímu věřiteli (tamtéž). Ve výčtu by bylo možno pokračovat, pro účely tohoto posudku to však nepokládám za nezbytné. Uvítám, jestliže diplomant nastíněná tvrzení upřesní, doplní či uvede na pravou míru během ústní obhajoby.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Dle textu výše.

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě a navržený klasifikační stupeň

Přes vytýkané nedostatky práci celkově hodnotím jako ještě způsobilou obhajoby. Výsledné hodnocení ponechávám závislým na jejím průběhu, předběžně práci nicméně (vzhledem k namítaným výhradám a jejich počtu) navrhuji klasifikovat nejvýše jako dobrou.

V Praze dne 23. srpna 2019

JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M.